

Simbombers, glosadors, dimonis i foguerons mallorquins de sant Antoni a Barcelona

Sa Pobla de Mallorca a la plaça del Diamant

Dissabte dia 23 de gener la plaça del Diamant del districte de Gràcia de Barcelona es veurà pacíficament envaïda per centenars de mallorquins. Es tracta de la primera revetlla de sant Antoni, típica festa mallorquina, feta a Barcelona.

Una revetlla mallorquina de sant Antoni a la plaça del Diamant. Torrada de sobrassada, botifarrons, pa mallorquí, simbombers, glosadors, un fogueró, dimonis... Tots els ingredients necessaris per a una revetlla de sant Antoni. Però en aquesta ocasió la vella tradició mallorquina de la nit del dia 17 de gener s'ha traslladat en una emblemàtica plaça barcelonina, la del Diamant, del barri de Gràcia.

UNA INICIATIVA INSÒLITA

Al llarg dels últims anys s'han realitzat algunes iniciatives que, partint des de Mallorca, han tengut com a objectiu mostrar la música, el folklore o qualsevol altra manifestació cultural mallorquina a la capital catalana. Normalment totes aquestes activitats han tengut un fort suport institucional. Ara, tot és degut a la iniciativa d'un sol home. A la decisió d'un pobler (ciutadà de Sa Pobla, Mallorca, poble on amb més força es manté la tradició de la revetlla de sant Antoni) que sense encomanar-se a ningú es decidí a fer arribar a Barcelona la més emblemàtica festa de la Mallorca profunda: els foguerons de sant Antoni, una tradició gairebé desconeguda al Principat. Cal dir que en el cas valencià sí que existeix qualche festa de sant Antoni amb el foc com a protagonista, que és la gran foguera del poble de Canals, si bé no té la mateixa significació ni tampoc el ritus festiu s'assembla.

Antoni Torrents, que així es diu l'home que portarà els foguerons de sant Antoni a Barcelona, és apotecari de professió, president del Club Cultural Sa Pobla i reconeix que mai no se li havia ocorregut res semblant. En realitat tot va començar amb una mena de broma. "Sí, estava sopant amb uns amics de Barcelona que vaig convidar a venir a les festes de sant Antoni de Sa Pobla i ells, rient, em digueren que per què no feia sant Antoni a Barcelona, ja que jo hi tenc tres fills estu-

Els foguerons de sant Antoni són la festa més emblemàtica de la Mallorca profunda.

diant. Vaig relacionar aquesta broma amb un fet que va ocórrer l'any passat: que un grup d'estudiants mallorquins feren un fogueró de sant Antoni al pati de la residència on vivien; una cosa molt improvisada. Pensant en el tema, vaig decidir-me a organitzar un fogueró per a tots els amics de Barcelona, però una cosa molt reduïda. Així fou com començà tot".

De la senzilla idea de fer una festa quasi privada a preparar una concentració a la qual s'hi desplaçaran diversos centenars de mallorquins més els mallorquins i barcelonins que s'hi afegeixin des de la mateixa Barcelona, hi va un abisme, però com diu Toni Torrents, "és que a tothom a qui li contava la idea s'entusiasrava i és clar, a poc a poc, la cosa s'ha anat engrandint".

El passat octubre, en un dels seus habituals viatges a Barcelona, Torrents parlà amb Pep Fornés, regidor de Cultura del districte de Gràcia de l'Ajuntament de Barcelona, el qual, assabentat de la iniciativa, hi volgué prendre part. El que havia de ser una festa privada, ja va passar a celebrar-se a la plaça del Diamant, amb la total col·laboració del districte de Gràcia que hi aportarà tota la infraestructura necessària: llenya, arena, vigilància, neteja, megafonia, etcètera.

Tenint la infraestructura necessària, Antoni Torrents pensà que per què no intentar que la vetllada tingués també la presència dels tradicionals simbombers, glosadors i dimonis, tan imprescindibles a la revetlla de sant Antoni de Sa Pobla.

A poc a poc tota Sa Pobla s'assabentava de la idea d'en Toni Torrents. I a mesura que la gent ho sabia, s'hi apuntaven. Tothom hi volia aportar el seu gra d'arena. Tot el necessari per a muntar aquesta Nit de Sa Pobla a la plaça del Diamant ha sorgit desinteressadament dels veïns de Sa Pobla. "És que realment és així —diu Antoni Torrents— tothom hi ha volgut participar desinteressadament. Dimonis, glo-

Antoni Torrents és la verdadera ànima de la celebració mallorquina de sant Antoni a Barcelona. JOAN CELIÀ

sadors, xeremiers, gent que ha aportat la carn per a fer la torrada, etc. Tothom està entusiasmat amb la idea”.

A mesura que s'acostava la data de sant Antoni el nombre de poblers que volien ser presents a Barcelona anava en augment. A la fi, i amb el suport de les conselleries de Turisme i de Cultura del Govern Balear, Antoni Torrents pogué aconseguir que quatre xeremiers, deu glosadors i tres dimonis poguessin desplaçar-se a la capital catalana.

Però a tots ells els acompanyaran prop de dos-cents mallorquins –majoritàriament de Sa Pobla– que, pagant de la seva butxaca el preu del bitllet, no volen perdre's aquesta revetlla especial de sant

Antoni a la ciutat recentment olímpica.

MALLORCA I BARCELONA

Segons diu Antoni Torrents, aquesta experiència, més enllà de la festa i de mostrar una part de la cultura mallorquina, servirà per a acostar la realitat barcelonina i mallorquina. “En el meu poble, Sa Pobla, existeix, no cal amagar-ho, un sentiment de reticència cap a Catalunya. Crec que amb experiències com aquesta, molts centenars de poblers veuran com la gent de Gràcia, i de Barcelona, parla com ells, són com ells i que no hi ha cap motiu per a les reticències”.

Miquel Payeras

El foc de sant Antoni

La revetlla de la festa de sant Antoni se centralitza principalment, però no únicament, a l'entorn del foc, dels foguerons. La revetlla sintetitza, sincretitza, la solemnitat ritual de la remotíssima atracció que pel foc, en tota cultura i en tota geografia, ha sentit l'home, generant-li sentiments ambivalents, contradictoris i complementaris. El foc genera amor, és companyia, llum i calor, i genera temença, és dolor i destrucció. El foc, en si, és sempre el mateix i sempre canviat, animat a les flames i viu a les brases, es consumeix en el mateix i en ell mateix es reactiva. No és estrany que el foc exercís una màgica fascinació sobre l'home primitiu, car, idèntica hipnòtica fascinació, culturitzada, la sentim avui, crec que tots la sentim, simplement, davant un foc a la llar, a la xemeneia casolana. I, molt amplificada i magnificada, ens abassaga l'esperit, l'ancestral encantament pel foc, en contemplar un fogueró. El fogueró és lletania monumental del foc, piràmide urbana de llenya, que, en les guspirejants flames, uneix, en un instant infinit, el present. És el foc estirat a través de la memòria popular, sempre dipositària de les claus hermètiques de la saviesa.

En el present dels foguerons hi crema el record de vells rituals místics, de cerimònies màgiques i religioses, arreu del món. A la Roma clàssica les festes del foc d'hivern, les festes saturnals, eren un exponent públic que, de fet, no feien més que recollir antiquíssims costums sumeris on el foc era divinitzat.

Les metàfores poden ser gegantines. El fogueró és la metàfora gegantina del foc. I l'home, amb un impuls atàvic, fa cercle, anell i corona, espai sagrat, a l'entorn del fogueró, i el rebleix amb una joia vital, traduïda, en el nostre àmbit popular, amb cançons de simbomba i gloses, en passional convicció, en multitudinària celebració. El foc esquinça les tenebres de la nit, torna la llum perduda del dia. Allunya la por dels dimonis. És l'hiperbòlic sentit del fogueró. No s'encén ell, només, encén l'alegria dels qui estan amb ell. La radiació comunicativa, calenta, lluminosa, del goig de viure. És el centre, principal però no únic, de la revetlla de sant Antoni. Un gran foc al carrer i un immens foc en cada mirada. El foc de la joia recíproca i solidària.

Alexandre Ballester